

Sygn. akt SNO 45/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2014 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 października 2014 r., sprawy **W. K.**

sędziego Sądu Okręgowego w T.

w związku z odwołaniem obrońcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego [...]

z dnia 11 kwietnia 2014 r.,

- 1) utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;**
- 2) obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania odwoławczego.**

UZASADNIENIE

W. K. - sędzia Sądu Okręgowego w [...] został obwiniony o to, że wykonując obowiązki służbowe sędziego Sądu Okręgowego- Wydział [...], dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, tj. art. 324 § 3 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. w ten sposób, że rozpoznając sprawę z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez nadleśniczego Nadleśnictwa G., zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa przeciwko [...] o ustalenie, że prawo własności nieruchomości leśnych, wchodzących w skład byłej [...] przysługuje – na podstawie art. 1 ust. 1 Dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 15, poz. 82 ze zm.) - Skarbowi Państwa, ogłosił w dniu 31 grudnia 2012 r. wyrok o sygn. [...], który nie zawierał wymaganego podpisu sędziego, czym spowodował, że Sąd Apelacyjny [...] – po rozpoznaniu zażalenia powoda na postanowienie zawarte w pkt. II w/w wyroku - postanowieniem z dnia 31 maja 2013 r., odrzucił zażalenie, stwierdzając, że zostało wniesione od postanowienia nieistniejącego, co w dalszej kolejności skutkowało wydłużeniem postępowania w przedmiotowej sprawie, tj. przewinienie dyscyplinarne w rozumieniu art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 427).

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...] wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 r. uznał obwinionego W. K. - sędziego Sądu Okręgowego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, stanowiącego przewinienie służbowe z art. 107 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, z tym że przyjął, że czyn ten stanowi przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi i na podstawie art. 109 § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych odstąpił od wymierzenia kary oraz obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił, że po przeprowadzeniu postępowania w sprawie sygn. [...] Sąd Okręgowy w osobie sędziego W. K. ogłosił w dniu 31 grudnia 2012 r. wyrok ustalając, że własność oznaczonych nieruchomości leśnych, wchodzących w skład [...] przysługuje Skarbowi Państwa. W związku z wniesieniem przez powoda zażaleniu na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania, zawarte w wyroku akta zostały przedstawione Sądowi Apelacyjnemu, który stwierdził, że znajduje się w nich orzeczenie nie podpisane przez sędziego. Oceniając, że wyrok jest orzeczeniem nieistniejącym, Sąd drugiej instancji odrzucił zażalenie. Po otwarciu rozprawy na nowo Sąd w dotychczasowym składzie po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 16 lipca 2013 r. ogłosił wyrok tożsamej treści, który uprawomocnił się bez zaskarżenia. W związku z wyjaśnieniami sędziego, że nie pamięta okoliczności związanych z podpisaniem wyroku i nie wyklucza, że omyłkowo wysłano do stron oryginał sentencji, Sąd Dyscyplinarny przeprowadził postępowanie dowodowe i ustalił, że w ich posiadaniu znajdują się nie podpisane odpisy orzeczenia z adnotacją sekretarza sądowego "Na oryginale właściwe podpisy". Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał, że obwiniony dopuścił się czynu, o charakterze oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, który wyczerpuje znamiona przewinienia dyscyplinarnego w rozumieniu art. 107 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wskazał na niewielki stopień zawinienia sędziego, skoro do nie podpisania wyroku doszło wskutek zwykłego przeoczenia, spowodowanego najprawdopodobniej zmęczeniem i dużą liczbą rozpoznawanych spraw. Uchybienie to spowodowało wprawdzie konieczność otwarcia i rozprawy i kilkumiesięczne wydłużenie postępowania, ale nie wymagało powtórzenia postępowania dowodowego, poza tym nie spowodowało niekorzystnych skutków dla stron. Zaniedbanie dotyczyło pojedynczej sprawy, a do pracy sędziego w okresie wcześniejszej służby nie było zastrzeżeń. Sąd stwierdził, że okoliczności te uzasadniają przyjęcie wypadku mniejszej wagi i odstąpienie od wymiaru kary (art. 109 § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Odwołanie od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wniósł obrońca obwinionego. Na podstawie art. 438 pkt 1 kodeksu postępowania karnego w związku z art. 128 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych zarzucił wyrokowi obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 107 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych w odniesieniu do art. 324 § 3 kodeksu postępowania cywilnego przez niezasadne uznanie, że zachowanie sędziego W. K., polegające na nie podpisaniu wyroku Sądu Okręgowego [...] z dnia 31 grudnia 2012 r. w sprawie [...] stanowiło przewinienie dyscyplinarne, mimo braku znamienia w postaci „rażącej obrazy przepisu prawa”. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionego sędziego W. K. od popełnienia zarzucanego mu czynu jako przewinienia służbowego z art. 107 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi dyscyplinarnemu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny dopuścił dowód z akt sprawy Sądu Okręgowego w [...] na podstawie których ustalił, że znajduje się w nich nie podpisany projekt wyroku opatrzony datą 31 grudnia 2012 r., który został przedstawiony ze środkiem odwoławczym Sądowi Apelacyjnemu. Z protokołu posiedzenia jawnego z dnia 31 grudnia 2012 r. wynika, że jego przedmiotem było ogłoszenie orzeczenia, którego dokonał Przewodniczący składu sędziego W. K. Sąd zamknął rozprawę wcześniej i odroczył ogłoszenie orzeczenia (art. 326 § 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Obrońca obwinionego popierał odwołanie i wnioski w nim zawarte.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wniósł o nie uwzględnienie odwołanie i utrzymanie mocy zaskarżonego wyroku.

Obwiniony wniósł o uniewinnienie.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny zważył:

Istotą odwołania jest zakwestionowanie istnienia znamienia czynu stanowiącego przewinienie służbowe w postaci rażącej obrazę przepisu prawa, tj. art. 324 § 3 kodeksu postępowania cywilnego. Skarżący nie kwestionuje jego popełnienia, odwołując się do argumentów przytoczonych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego wskazuje jednak że, z uwagi na elementy podmiotowe i przedmiotowe, należy uznać, iż takie zaniedbanie przy wykonywaniu jednego z zadań wymiaru sprawiedliwości nie stanowi sprzeniewierzenia się podstawowej funkcji sędziego. Zarzuca ponadto wewnętrzną sprzeczność przesłanek oceny, odwołujących się do braku motywacji po stronie obwinionego, niewielką szkodliwość dla służby sędziowskiej, brak niekorzystnych skutków dla stron przy jednoczesnym zakwalifikowaniu obrazę przepisów jako rażącej z przypisaniem mu winy i popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Zdaniem obwinionego doszło jedynie do niedopatrzenia w wykonywaniu obowiązków służbowych.

Rozważania należy rozpocząć od wskazania relewantnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Akt wyrokowania wieńczy proces cywilny, realizując konstytucyjne prawo stron do sądu (art. 45 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 324 § 3 k.p.c. sentencję wyroku, po jego sporządzeniu zgodnie z wymogami art. 325 k.p.c., podpisuje cały skład sądu przed jego ogłoszeniem. Podpis stanowi element konstytutywny wyroku, którego brak powoduje, że nie istnieje on w znaczeniu procesowym (*sententia non existens*). Konsekwentnie do tej chwili stanowi on jedynie czynność konwencjonalną, projekt rozstrzygnięcia, który nie wywołuje skutków procesowych. Wskazana wada ma charakter tak istotny i nieusuwalny, że wniesiony środek zaskarżenia podlega odrzuceniu w braku substratu zaskarżenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2000r., III CZP 29/00). Dopiero wyrok istniejący i ogłoszony (jeżeli wynika to z przepisów prawa) może stać się indywidualno-konkretną normą prawną, wiążącą strony, której naruszenie zagrożone jest użyciem przymusu państwowego. Dla oceny omawianego

uchybień nie mają zatem znaczenia jego następstwa, odwracalne w tym znaczeniu, że możliwe jest ponowne rozpoznanie sprawy i wyrokowanie bez uruchamiania kontroli instancyjnej.

Przez pojęcie rażącej obrazy przepisów należy rozumieć, zgodnie z regułami wykładni językowej, ich naruszenie kwalifikowane, oczywiste, nie budzące wątpliwości i związku z tym nie wymagające sprawdzania ani konieczności przeprowadzania bardziej szczegółowej analizy. Ocena ta ma charakter obiektywny i nie może być oparta na subiektywnych odczuciach uczestników postępowania sądowego ani uznaniowych ocenach sądu dyscyplinarnego. Nie może budzić wątpliwości, że właśnie tego rodzaju znaczenie ma obraza przepisów polegająca na nie podpisaniu wyroku a mimo to jego ogłoszeniu, w dalszej kolejności skutkująca obowiązkiem dalszego procesowania w sprawie.

Argumenty podniesione przez obwinionego w odwołaniu pomijają istotę wskazanego problemu, minimalizując procesowe znaczenie uchybień i jego następstwa. Większość z nich stanowi jedynie polemikę z pojedynczymi, wyrwanymi z kontekstu, wypowiedziami Sądu Dyscyplinarnego.

Z tych przyczyn nie można podzielić zarzutu naruszenia prawa materialnego. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem sprowadza się on do wadliwego jego zastosowania (lub niezastosowania) w orzeczeniu opartym na prawidłowych ustaleniach faktycznych. Odstąpienie od wymierzenia kary na podstawie art. 109 § 5 Prawa o ustroju sądów powszechnych, jest orzeczeniem o karze, którego przesłanką jest stwierdzenie przewinienia mniejszej wagi. Z kolei wypadek mniejszej wagi jest postacią czynu o znamionach przestępstwa typu podstawowego, charakteryzującą się tylko przewagą elementów łagodzących o charakterze przedmiotowo-podmiotowym. O uznaniu czynu za wypadek mniejszej wagi decyduje ocena jego społecznej szkodliwości, zmniejszonej w wyniku uwzględnienia określonych okoliczności charakteryzujących stronę przedmiotową i podmiotową czynu, ale nie do granic

znikomości (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 1996 r., V KKN 79/96, OSNKW 1997, nr 3-4, poz. 27, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2006 r., SNO 57/06, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2007 r., SNO 35/07, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008 r., II KK 79/08, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2011 r., SNO1/11, nie publ.). Przyjmuje się ponadto, że kwalifikacja jako wypadku mniejszej wagi nie powinna być uzależniona od osobowości sprawcy oraz innych okoliczności mających wpływ na wymiar kary, leżących poza czynem. Bez wpływu na ocenę przewinienia dyscyplinarnego jako wypadku mniejszej wagi pozostaje dotychczasowy przebieg służby sędziego, jego dotychczasowa niekaralność dyscyplinarna czy też zachowanie się po popełnieniu czynu.

W wypadku zatem gdy, jak w obecnej sprawie, przewinienie służbowe polega na rażącej i oczywistej obrazie przepisów prawa, uznanie tego przewinienia służbowego za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi w niczym nie zmienia jego prawnej oceny jako rażącego i oczywistego.

Z tych względów Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny uznał, że nie można podzielić zarzutów odwołania obwinionego i utrzymał w mocy zaskarżony wyrok (art. 437 § 1 kodeksu postępowania karnego w zw. z art. 128 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

O kosztach postępowania dyscyplinarnego postanowiono zgodnie z art.133 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.